

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PEDRO CRUZ VILLALÓN IŠVADA,
pateikta 2014 m. rugsėjo 11 d.¹

Byla C-441/13

**Pez Hejduk
prieš
EnergieAgentur.NRW GmbH**

(Handelsgericht Wien (Austrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Jurisdikcija civilinėse ir komercinėse bylose — Reglamentas Nr. 44/2001 — 5 straipsnio 3 dalis — Jurisdikcija „delikto arba kvazidelikto bylose“ — Autoriaus turtinės teisės — Informacijos platinimas internetu — Vietos, kurioje atsirado žala, nustatymo kriterijai — Žalos vietos pasikeitimas“

1. Šioje byloje *Handelsgericht Wien* prašo Teisingumo Teismą nurodyti jurisdikcijos suteikimo kriterijų (-us), kai autoriaus turtinė teisė pažeidžiama internetu tokiomis aplinkybėmis, kuriomis neįmanoma nustatyti žalos atsiradimo vietos. Priešingai nei byla *Pinckney*², kurioje Teisingumo Teismas turėjo spręsti dėl autoriaus turtinių teisių pažeidimo rizikos, kai buvo atkurtos ir internetu platintos muzikos kompaktinės plokštelės (toliau – CD), ši byla susijusi su fotografės, kurios darbai be jos sutikimo buvo išplatinti interneto svetainėje, turimomis autoriaus turtinėmis teisėmis.

2. Nuotraukų, kurioms suteikiama apsauga pagal Direktyvą Nr. 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo³, platinimas internetu yra visai kitokio pobūdžio nei gaminio pardavimas internetu. Tokio platinimo atveju sunku pasakyti, kad jis atliekamas vienoje ar keliuose teritoriškai galimose apibrėžti vietose. Atvirkščiai, žalos atsiradimas kinta, t. y. žala išplinta ir dėl to pasikeičia jos vieta, tad tampa sudėtinga nustatyti žalą sukėlusio įvykio vietą pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001⁴ 5 straipsnio 3 dalį.

3. Tad ši byla leis Teisingumo Teismui nustatyti, ar aplinkybėmis, kaip antai šioje byloje, kai kinta dėl interneto atsiradusios žalos vieta, autoriaus turtinių teisių atveju reikia vadovautis Sprendime *Pinckney* nustatytu bendru kriterijumi, ar, atvirkščiai, būtina rasti ir išsiaiškinti kitokį būdą.

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — C-170/12, EU:C:2013:635.

3 — 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230).

4 — 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL 2001, L 12, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

I – Teisinis pagrindas

4. Reglamento Nr. 44/2001 2, 11, 12 ir 15 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(2) Tam tikri skirtumai tarp jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą reglamentuojančių nacionalinių taisyklių trukdo patikimai veikti vidaus rinkai. Nuostatos dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose suvienodinimo ir formalumų supaprastinimo, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą teismo priimtų sprendimų valstybėse narėse, kurios privalo laikytis šio reglamento, pripažinimą ir vykdymą, yra labai svarbios.

<...>

(11) Jurisdikcijos taisyklės turi būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai priklauso nuo atsakovo gyvenamosios vietos, ir šiuo pagrindu jurisdikcija turi būti visada prieinama, išskyrus keletą aiškiai nustatytų situacijų, kuriose bylinėjimosi objektas arba šalių autonomija pateisinama kaip kitokia susijusi aplinkybė. Turi būti atskirai apibrėžta juridinio asmens buveinė, siekiant didesnio bendrų taisyklių aiškumo ir išvengti jurisdikcijos prieštaravimų.

(12) Jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo gyvenamąją vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą.

<...>

(15) Siekiant harmoningai vykdyti teisingumą, reikia sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai.
<...>“

5. Jurisdikcijos nustatymo taisyklės pateiktos reglamento II skyriaus 2–31 straipsniuose.

6. Reglamento Nr. 44/2001 II skyriaus 1 skirsnio „Bendrosios nuostatos“ 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Pagal šį reglamentą valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose.“

7. Tame pačiame Reglamento Nr. 44/2001 skirsnyje esančio 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims bylos gali būti keliamos kitos valstybės narės teismuose tik pagal šio skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytas taisykles.“

8. Reglamento II skyriaus 2 skirsnyje „Speciali jurisdikcija“ yra 5 straipsnis. Minėto 5 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Valstybėje narėje nuolat gyvenančiam asmeniui kitoje valstybėje narėje byla dėl:

<...>

3) civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto gali būti iškelta vietos, kurioje įvyko žalą sukėlusis įvykis ar jis gali įvykti.“

II – Faktinės aplinkybės

9. P. Hejduk yra profesionali Austrijoje gyvenanti fotografė, jos specializacija – architektūros objektų fotografavimas. Per savo profesinę karjerą P. Hejduk sukūrė įvairių fotografijos darbų, skirtų austrų architektų G. W. Reinberg kūrybai.

10. 2004 m. rugsėjo 16 d. vykusiam kolokviame, kurį surengė Vokietijoje buveinę turinti įmonė *EnergieAgentur*, G. W. Reinberg skaitė paskaitą, kuriai panaudojo kelias P. Hejduk nuotraukas, vaizduojančias kai kuriuos jo kūrinius. Kaip matyti iš bylos medžiagos, minėtos nuotraukos buvo parodytos ir panaudotos gavus išankstinį autorės sutikimą.

11. Įmonė *EnergieAgentur*, turinti interneto svetainę www.energieregion.nrw.de ir atsakanti už ten skelbiamą turinį, joje išplatino minėtas P. Hejduk nuotraukas. Nuotraukos buvo viešai prieinamos, jas buvo galima atsisiųsti tiesiai iš minėtos svetainės, nors P. Hejduk nebuvo tam davusi sutikimo.

12. Sužinojusi apie tai, P. Hejduk pateikė ieškinį įmonei *EnergieAgentur* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme *Handelsgericht Wien*. Ieškovė prašo priteisti iš atsakovės 4 050 EUR nuo 2004 m. patirtai žalai atlyginti ir padengti sprendimo paskelbimo išlaidas.

13. *EnergieAgentur* pareiškė kompetencijos nebuvimu grindžiamą prieštaravimą, paremtą tuo, kad *Handelsgericht Wien* neturi tarptautinės jurisdikcijos. Kadangi, atsakovės nuomone, jos buveinė yra Diuseldorfe, o jos interneto svetainė yra su pirmo lygio nacionaliniu domenu „.de“, kompetenciją nagrinėti šią bylą turi Vokietijos teismai.

III – Prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir procesas Teisingumo Teisme

14. Atsižvelgęs į pagrindinės bylos šalių išdėstytus argumentus, *Handelsgericht Wien* nusprendė Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

„Ar 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 5 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad byloje dėl autorių teisėms gretutinių teisių pažeidimo, kaip teigiama, padaryto suteikiant galimybę rasti nuotrauką interneto svetainėje, kuri eksploatuojama naudojant valstybės narės, kitos nei ta, kurioje teisių turėtojas turi gyvenamąją vietą, pirmo lygio domeną, jurisdikcija suteikiama:

- tik tos valstybės narės teismams, kurioje tariamas pažeidėjas turi savo buveinę, ir
- tik tos (-ų) valstybės (-ių) narės (-ių) teismams, kuriai (-ioms) skirtas interneto svetainės turinys?“

15. Pastabas raštu pateikė pagrindinės bylos šalys, Čekijos Respublikos, Portugalijos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos vyriausybės ir Europos Komisija.

IV – Šalių argumentai

16. P. Hejduk tvirtina, kad būtina papildyti Sprendimu *Pinckney* (EU:C:2013:635) suformuotą teismo praktiką, nes minėtoje byloje nebuvo nagrinėjama situacija, kuri susidarė šioje byloje. Jos nuomone, tokiu atveju, kai internete padarytos žalos vieta kinta, pagal 5 straipsnio 3 dalies jurisdikcijos taisyklę žalą patyrusiam asmeniui turėtų būti leidžiama prašymą dėl žalos atlyginimo pateikti teismams pagal jo gyvenamąją vietą. Taip teigdama ji remiasi Teisingumo Teismo praktika, įtvirtinta priimant sprendimą byloje *eDate Advertising ir kt*⁵.

5 — C-509/09 ir C-161/10, EU:C:2011:685.

17. *EnergieAgentur* remiasi Sprendimu *Pinckney* (EU:C:2013:635) ir teigia, kad juo turi būti vadovaujama nagrinėjant ir šią bylą. Iš esmės kalbama apie teritoriškai apibrėžtą autoriaus teisę, todėl taikytini Sprendime *Pinckney* nustatyti kriterijai, pagal kuriuos, nepaisant prielaidos, kad ieškinį galima pateikti atsakovo gyvenamosios vietos valstybėje ir valstybėje, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis, minėtose valstybėse ieškinį galima pateikti tik dėl jose patirtos žalos.

18. Čekijos Respublika ir Šveicarijos Konfederacija siūlo Teisingumo Teismui išplėsti Sprendimo *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685) ribas ir įtraukti šioje byloje nagrinėjamą atvejį, kad būtų užtikrintas geras teisingumo vykdymas ir būtų galima numatyti, kaip bus taikomos tarptautinės jurisdikcijos taisyklės. Jų manymu, šią bylą būtų galima išnagrinėti pritaikius nukentėjusiojo interesų centro kriterijų, apibrėžiantį vietą, kur ieškovas galėtų prašyti atlyginti visą jo patirtą žalą.

19. Portugalijos Respublika laikosi kitokios nuomonės, tačiau taip pat pripažįsta, kad ši byla skiriasi nuo bylos, kurioje priimtas Sprendimas *Pinckney* (EU:C:2013:635). Portugalijos Respublikos nuomone, sunkumai, kurių kyla dėl nuotraukų platinimo internete, gali priversti Teisingumo Teismą pripažinti nuotraukų prieinamumą grindžiamą sąsajos kriterijų. Tačiau dėl menko minėto kriterijaus patikimumo 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta jurisdikcija, Portugalijos Respublikos nuomone, šios bylos atveju pripažintina tik tos vietos, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis, teismams.

20. Savo ruožtu Komisija teigia, kad šiai bylai galima taikyti Sprendimą *Pinckney* (EU:C:2013:635), tačiau, nepaisant to, mano, kad dėl minėto sprendimo taikymo šioje byloje kyla praktinių sunkumų. Komisijos nuomone, vadovaudamasi Sprendimu *Pinckney* P. Hejduk galėtų kreiptis į Austrijos teismus, tačiau ji galėtų pateikti ieškinį tik dėl Austrijos teritorijoje patirtos žalos atlyginimo. Komisijos teigimu, tokiu atveju, kai žalą sukelia nuotraukų platinimas internete, šis apribojimas taptų visiškai neefektyvus, nes nei P. Hejduk, nei jurisdikciją turintis Austrijos teismas nedisponuoja atitinkamomis priemonėmis, kurios leistų jo jurisdikciją susieti tik su Austrijoje padaryta žala. Tokioms aplinkybėms Komisija numato galimybę Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalyje nurodytą specialią jurisdikciją suteikti tik vietos, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis, teismams.

V – Analizė

21. Kaip matyti iš to, kas išdėstyta, šioje byloje kyla gana sudėtingas aiškinimo klausimas. Teisingumo Teismui yra tekę dėl interneto kylančias problemas spręsti taikant tarptautinės privatinės teisės nuostatas, tačiau niekada nebuvo nagrinėjamas atvejis, kaip antai susidaręs šioje byloje. Trumpai tariant, tai reiškia, kad šiuo atveju teks pasirinkti, kurią iš daugybės teismo praktikoje egzistuojančių sprendimo būdų labiausiai tiktų taikyti autorių turtinių teisių pažeidimams internete.

22. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užsimena apie galimybę taikyti tik du sąsajos kriterijus (atsakovo gyvenamoji vieta ir valstybė, į kurią nukreiptas interneto svetainės turinys), iš tiesų bylos šalys ir įstojusios į bylą valstybės siūlė kitus galimus sąsajos kriterijus, taikytinus šioje byloje, kuriuos toliau išanalizuosiu.

A – Interesų centro kriterijus

23. Čekijos Respublika ir Šveicarijos Konfederacija remiasi galimybe šioje byloje vadovautis teismo praktika, įtvirtinta Sprendime *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685). Vis dėlto atsižvelgdamas į argumentus, kuriuos netrukus išdėstysiu, manau, kad šio kriterijaus negalima taikyti.

24. Sprendime *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685) Teisingumo Teismas nagrinėjo problemas dėl asmens teisių pažeidimo internete. Ankstesnėje teismo praktikoje šis klausimas buvo sprendžiamas dar prieš atsirandant internetui, konkrečiai kalbant, jis nagrinėtas Sprendime *Shevill ir kt. / Presse Alliance* (EU:C:1995:61)⁶. Minėtame sprendime nurodyta, kad 5 straipsnio 3 dalimi, kuri tuo metu buvo Briuselio konvencijos dalis, leidžiama nukentėjusiajam kreiptis į vietas, kur įvyko žalą sukėlęs įvykis, valstybės teismus (pagal redaktorius, atsakingo už šmeižiamo pobūdžio informacijos paskleidimą, gyvenamąją vietą) ir į vietas, kur atsirado žala, valstybės teismus, t. y. vadovautasi kriterijumi, pagal kurį atsižvelgta į žiniasklaidos priemonės, paskelbusios šmeižiamo pobūdžio informaciją, teritorinę sklaidą⁷. Šiuo antruoju atveju teismui būtų suteikta jurisdikcija priimti sprendimą tik dėl žalos, atsiradusios konkrečiai jo teritorijoje; tai jis galėtų nustatyti atsižvelgęs į žiniasklaidos priemonės platinimo ir pardavimo apimtį minėtoje valstybėje⁸.

25. Byloje *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685) Teisingumo Teismas nagrinėjo atvejį, panašų į bylos *Shevill ir kt. / Presse Alliance* (EU:C:1995:61) atvejį, tačiau jis buvo susijęs su internetine žiniasklaidos priemone. Tomis aplinkybėmis, kaip ir šios bylos atveju, žalos vieta kito, nes žiniasklaidos priemonė buvo prieinama bet kurioje valstybėje narėje, tad tapo sudėtinga ar kartais net neįmanoma praktiškai taikyti kokį nors metodą, kuris leistų įvertinti žalą sukeliančios informacijos teritorinį poveikį. Dėl šios priežasties Teisingumo Teismui teko sukurti papildomą kriterijų, pagrįstą vieta, kur yra nukentėjusiojo interesų centras ir kur jis galėtų kreiptis į teismus, ir, svarbiausia, reikalauti atlyginti visą patirtą žalą⁹.

26. Svarbu pabrėžti, kad Sprendime *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685) nagrinėti tik asmens teisių pažeidimo atvejai. Taip yra dėl to, kad priešingu atveju būtų kilęs pavojus pažeisti Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalies tikslą. Viena vertus, nukentėjusiojo interesų centro kriterijumi akcentuojamas žiniasklaidos priemonės prieinamumas; daugeliu atvejų, taip pat ir aplinkybėmis, kurios skiriasi nuo Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalies konteksto, Teisingumo Teismas šį veiksnių atmetė arba apribojo¹⁰. Dėl to, kad žiniasklaidos priemonė yra prieinama vietoje, kur yra nukentėjusiojo interesų centras, atsiranda galimybė kreiptis į šios valstybės teismus ir, be to, reikalauti juose atlyginti visą patirtą žalą, o tai leidžia smarkiai keisti pusiausvyrą, kurios siekiama pagal 5 straipsnio 3 dalyje nustatytą jurisdikciją. Kita vertus, taip pat reikia atsižvelgti į panašumą tarp nukentėjusiojo interesų centro kriterijaus ir *forum actoris*, nes daugeliu atvejų, nors ne visada¹¹, interesų centras sutampa su nukentėjusiojo, t. y. ieškovo byloje gyvenamąja vieta.

27. Būtent dėl rizikos, kuri kyla dėl nukentėjusiojo interesų centro kriterijaus, manau, kad netikslinga jį taikyti autoriaus turtinėms teisėms net ir tais atvejais, kai sprendžiama dėl internete padarytos žalos, kurios vieta kinta. Teisingumo Teismas atmetė tokią galimybę pramoninės nuosavybės teisių atveju, priimdamas Sprendimą *Wintersteiger*¹², taip pat nagrinėdamas autoriaus turtinėms teisėms padarytos žalos, kurios vietą galima nustatyti, atvejį¹³. Manau, kad tokį sprendimo būdą reikia taikyti ir šios bylos atveju, kai žala, kurios vieta kinta, yra siejama su autoriaus turtinėmis teisėmis.

6 — C-68/93, EU:C:1995:61.

7 — Ten pat (30–33 punktai).

8 — Ten pat (30–33 punktai).

9 — Sprendimo *eDate Advertising ir kt.*, EU:C:2011:685, 48 punktas.

10 — Teisingumo Teismas jį aiškiai atmetė, be kita ko, Sprendimo *Pammer ir Hotel Alpenhof* (C-585/08 ir 144/09, EU:C:2010:740) 69–75 punktuose, o kalbant apie 5 straipsnio 3 dalį, jo apimtį labai susiaurino Sprendimo *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685) 51 punkte.

11 — Pvz., tai buvo vienas iš atvejų byloje *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685), nes ieškovo gyvenamoji vieta buvo Jungtinėse Amerikos Valstijose, tačiau jo interesų centras – Prancūzijoje.

12 — C-523/10, EU:C:2012:220.

13 — Sprendimas *Pinckney*, EU:C:2013:635.

B – Koncentravimo kriterijus

28. Ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir P. Hejduk mano, kad tai, jog aptariamoms nuotraukoms, jų teigimu, buvo skirtos Austrijai, galėtų būti pagrindas suteikti jurisdikciją Austrijos teismams. Taip pat nemanau, kad tokiam teiginiui galima būtų pritarti.

29. Galimybę pripažinti jurisdikciją valstybės, kurioje sutelkta žala sukelianti veikla, teismui svarstė įvairūs nacionaliniai teismai, ji aptarta ir teismo praktikoje¹⁴. Šis kriterijus naudojamas ir Reglamente Nr. 44/2001, kalbant apie 15 straipsnio 1 dalies c punkte numatytą specialią jurisdikciją vartotojų atveju¹⁵. Šį kriterijų generalinis advokatas N. Jääskinen siūlė taikyti savo išvadoje, pateiktoje byloje *Pinckney* (EU:C:2013:400)¹⁶, ir šiuo tikslu rėmėsi svariais argumentais. Teisingumo Teismas, nors ir atmetė šį kriterijų nurodytoje byloje, vis dėlto pritaikė jį kiek kitokiomis aplinkybėmis, kurios panašios į šios bylos aplinkybes, priimdamas sprendimus *LOreal ir kt.*¹⁷, *Donner*¹⁸ ir *Football Dataco ir kt.*¹⁹.

30. Tačiau Teisingumo Teismas atmetė koncentravimo kriterijų Sprendime *Pinckney*, aiškiai nurodęs, kad „priešingai nei [Reglamento Nr. 44/2001] 15 straipsnio 1 dalies c punkte, <...> pagal minėto reglamento 5 straipsnio 3 dalį nereikalaujama, be kita ko, kad aptariama veikla „būtų nukreipta į“ valstybę narę, į kurios teismus kreiptasi“²⁰.

31. Iš tiesų, nors šį Sprendimo *Pinckne* punktą galima aiškinti įvairiai²¹, vis dėlto man atrodo, kad iš jo formuluotės aiškiai matyti Teisingumo Teismo siekis nesivadovauti koncentravimo kriterijumi aiškinant Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalį. Koncentravimo kriterijumi remtasi nagrinėjant klausimus, susijusius su tokia jurisdikcija, kai, vykdant ekonominę veiklą, egzistuoja aiškus siekis siūlyti prekes ir paslaugas valstybėje narėje, į kurią nukreipta ši veikla. Todėl manau, kad minėtu Sprendimu *Pinckney* iš principo atmetama galimybė taikyti koncentravimo kriterijų tokiais atvejais, kai žala kyla ne iš sutartinių įsipareigojimų ir yra susijusi su intelektinei nuosavybei priskiriamų turtinių teisių pažeidimais.

32. Reikėtų nustatyti, ar koncentravimo kriterijus taikytinas tuo atveju, kai viešas paskelbimas, kuris lėmė kintančios žalos atsiradimą, yra aiškiai ir neginčytinai nukreiptas į kitą valstybę narę. Tačiau manau, kad nagrinėjamu atveju taip nėra, nes nustatyta, jog atsakovė pagrindinėje byloje galimos žalingos veiklos niekada nenukreipė į kitas valstybes nares. Todėl manau, kad nebūtina atsakyti į šį hipotetinį klausimą.

C – Teritorialumo kriterijus ir Sprendimas „Pinckney“

33. Atmetus nukentėjusiojo interesų centro ir koncentravimo kriterijus, Sprendime *Pinckney* (EU:C:2013:635) randamas toks sprendimo būdas, kurio taikymui šioje byloje pritaria ir Portugalijos Respublika, ir Komisija, nors abi akcentuoja skirtingus aspektus.

34. Byloje *Pinckney* (EU:C:2013:635) Teisingumo Teismas turėjo priimti sprendimą dėl Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalies aiškinimo, nagrinėjant muzikos kūrinio, be leidimo įrašyto į kompiuterinę plokštelę ir vėliau platinto internete, autoriaus ieškinį dėl žalos.

14 — Žr., pvz., Prancūzijos *Cour de cassation* bylą (*Com.*, Nr. 06-20-230, 2010 m. liepos 13 d.); taip pat autorių, kaip antai E. Treppoz, nuomone „Croniques. Droit européen de la propriété intellectuelle“, *Revue Trimestrielle de Droit Européen*, Nr. 4, 2013.

15 — Žr. Sprendimą *Pammer ir Hotel Alpenhof*, EU:C:2010:740.

16 — Pirmiausia žr. išvados, kurią generalinis advokatas N. Jääskinen pateikė byloje *Pinckney* (EU:C:2013:400), 61–65 punktus.

17 — C-324/09, EU:C:2011:474, 65 punktas.

18 — C-5/11, EU:C:2012:370, 27 punktas.

19 — C-173/11, EU:C:2012:642, 39 punktas.

20 — Sprendimo *Pinckney*, EU:C:2013:635, 42 punktas.

21 — Žr. P. M. Asensio „Tribunales competentes en materia de infracciones de derechos patrimoniales de autor cometidas a través de Internet“, *La Ley – Unión Europea*, Nr. 11, 2014, 5 punktas.

35. Bylos *Pinckney* problematiką sudarė tai, kad reikėjo nuspręsti, kaip bylose *eDate Advertising ir kt.* bei *Wintersteiger* nustatyta jurisdikcija ekstrapoliuoti į autoriaus turtinių teisių sritį. Kaip minėta, Sprendime *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685) nagrinėtas klausimas dėl vietos, kur patiriama žala, nustatymo asmens teisių pažeidimo internete atveju, o Sprendime *Wintersteiger* (EU:C:2012:220) dėmesys buvo sutelktas į pramoninės nuosavybės teisių, tiksliau – su prekių ženklu siejamų teisių pažeidimus. Šiais dviem atvejais Teisingumo Teismas pasirinko skirtingus sprendimo būdus. Asmens teisių atveju jis nusprendė laikytis vadinamosios „mozaikos taisyklės“ išskyrus vietą, kur yra nukentėjusiojo interesų centras (ir kur jis gali kreiptis į teismus reikalaujamas atlyginti visą patirtą žalą), o Sprendime *Wintersteiger*, susijusiame su pramoninės nuosavybės teisių pažeidimais, jis nutarė griežtai laikytis teritorialumo principo ir vietą, kur patiriama žala, apriboti ta valstybe ar valstybėmis, kur šios teisės yra saugomos (t. y. ten, kur įregistruota nuosavybės teisė).

36. Autorių teisėms, kaip ir pramoninės nuosavybės teisėms, taikomas teritorialumo principas. Tačiau jos pasižymi dviem ypatybėmis, dėl kurių kilo sunkumų nagrinėjant bylą *Pinckney* (EU:C:2013:635): kad būtų saugomos, jos neprivalo būti įregistruotos, be to, jos saugomos visose valstybėse narėse pagal Direktyvą 2001/29²². Taigi kalbama apie teises, turinčias tokių pačių požymių kaip ir teisės, nagrinėtos atitinkamai bylose *eDate Advertising ir kt.* (EU:C:2011:685) ir *Wintersteiger* (EU:C:2012:220), nes autoriaus turtinės teisės gali būti pažeistos visose valstybėse narėse (kaip ir asmens teisės), tačiau jos saugomos valstybės dydžio „teritoriniais segmentais“, kaip ir pramoninės nuosavybės teisės. Galima teigti, kad autoriaus teisės Europos Sąjungoje įeina į teritoriškai pagal kiekvienos valstybės ribas apibrėžtų teisių grupę, o jų visuma taikoma visoje Sąjungos teritorijoje.

37. Sprendime *Pinckney* (EU:C:2013:635) Teisingumo Teismas nusprendė taikyti autoriaus teisių teritorialumo principą, t. y. pasirinko traktuotę, artimą išdėstytai Sprendime *Wintersteiger* (EU:C:2012:220). Sprendimo *Pinckney* 39 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad „autoriaus turtinėms teisėms, kaip ir teisėms, susijusioms su nacionaliniu prekių ženklu, taikytinas teritorialumo principas“. Toliau jis priminė, kad Direktyva 2001/29 buvo suderinti autoriaus teisių aspektai, o tai reiškia, kad jos „gali būti pažeistos atitinkamai kiekvienoje iš [valstybių narių], atsižvelgiant į taikytiną materialinę teisę“. Tuo remdamasis Teisingumo Teismas nurodė, kad pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalį nagrinėtu atveju vieta, kur buvo patirta žala, laikoma ta vieta, kur yra saugoma ieškovui priklausanti autoriaus turtinė teisė, kuria jis remiasi, ir kur gali atsirasti minėta žala. Minėtos valstybės teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylas tik dėl jos teritorijoje padarytos žalos²³.

38. Apibendrinant galima pasakyti, kad Sprendime *Pinckney* įtvirtinta teismo praktika išsiskiria trimis aspektais, kuriais remiantis nustatoma jurisdikcija autoriaus turtinės teisės tarpvalstybinio pažeidimo atveju: apsauga pagal materialinę teisę, faktinė apsauga ir apsauga tam tikroje teritorijoje. Jurisdikcija nagrinėti bylą dėl žalos, kurią sukėlė autoriaus turtinės teisės pažeidimas, nustatyta tik tam teismui, kurio teritorijoje saugoma ši teisė, kurio teritorijoje yra kilusi faktinė pažeidimo grėsmė, ir tik dėl toje valstybėje patirtos žalos.

39. Minėtą teismo praktiką taikant nagrinėjamu atveju kyla sunkumų. Nors P. Hejduk priklausanti autoriaus teisė saugoma Austrijoje, o be jos leidimo atgamintos ir internete platinamos nuotraukos yra prieinamos Austrijoje, vis dėlto sunku ar net neįmanoma nustatyti vien šioje valstybėje patirtą žalą. Priešingai nei byloje *Pinckney* (EU:C:2013:635), kai autoriaus teisės buvo pažeistos įrašant kompaktines plokšteles ir vėliau parduodant jas internetu bet kurioje valstybėje narėje, šioje byloje nagrinėjamos žalos atsiradimą nustatyti sunku, nes paprasta aplinkybė, kad nuotrauka prieinama internete, nepateikia jokios informacijos apie žalos atsiradimo vietą. Žala byloje *Pinckney* buvo atlygintinos veiklos rezultatas (kompaktinių plokštelių gamyba ir paskesnis jų pardavimas internetinėje rinkoje), o šioje byloje susiduriama ne su atlygintina veikla, bet su įmonės atliktu viešu paskelbimu.

22 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato N. Jääskinen išvados byloje *Pinckney* (EU:C:2013:400) 44–50 punktus.

23 — Sprendimo *Pinckney* (EU:C:2013:635) 43 punktas. Ši teismo praktika pakartotinai įtvirtinta Sprendimo *Hi Hotel* (C-387/12, EU:C:2014:215) 39 punkte ir Sprendimo *Coty Germany* (C-360/12, EU:C:2014:1318) 55 punkte.

40. Todėl tokio sprendimo būdo, kokio laikytasi byloje *Pinckney* (EU:C:2013:635), taikymas nagrinėjamu atveju reikštų, kad, kaip pabrėžė Komisija, ieškovei nebūtų suteikta galimybė kreiptis į Austrijos teismus, nes nėra ar beveik nėra požymių, kad jos autoriaus teisės buvo pažeistos Austrijoje, arba jai būtų suteikta galimybė pripažinti visą patirtą žalą, nes pažeidimo neįmanoma išskaidyti pagal teritoriją, taigi galiausiai toks sprendimo būdas prieštarautų Sprendime *Pinckney* įtvirtintai teismo praktikai.

D – Šioje byloje taikytinas kriterijus

41. Manau, kad gali būti neveiksminga Sprendimą *Pinckney* automatiškai taikyti tokiu atveju, kai žalos vieta kinta. Sprendimo būdas, kurį minėtame sprendime pasirinko Teisingumo Teismas, tinka tokiems atvejais, kai autoriaus teisių pažeidimo grėsmė atsiranda ar faktinis pažeidimas padaromas aiškiai teritoriškai apibrėžtoje erdvėje, nors priemonė, kuria naudojamosi, yra internetas. Tačiau kai žalos vieta kinta dėl kūrinių pobūdžio arba dėl jam perduoti naudojamos priemonės, manau, kad, kaip teigė Portugalijos Respublika ir Europos Komisija, neįmanoma taikyti Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalyje numatyto vietos, kurioje atsirado žala, kriterijaus. Tokiu atveju šia teisės nuostata tik pateisinamas jurisdikcijos suteikimas teismams, kurių teritorijoje įvyko žalą sukėles įvykis.

42. Toks sprendimo būdas man atrodo labiausiai atitinkantis Reglamento Nr. 44/2001 tikslus, tarp kurių yra ir geras teisingumo vykdymas²⁴. Kriterijus, kuris įpareigoja ieškovą tiksliai apibrėžti ieškinio apimtį remiantis kriterijais, pagal kuriuos sudėtinga ar net ir neįmanoma nustatyti teritorijos, nėra Reglamento Nr. 44/2001 esmę atitinkantis kriterijus. Kaip pripažino Komisija, ieškovas tokiu atveju, kaip nagrinėjamas šioje byloje, negali pateikti patikimų įrodymų, kuriais vadovaujantis būtų galima tiksliai apibrėžti žalą, patirtą tik toje valstybėje, į kurios teismus kreipėsi. Dėl šios aplinkybės minėtos valstybės teismas turėtų nurodyti atlyginti už mažiau žalos, nei iš tikrųjų susidarė, arba už daugiau, peržengiant teritorialumo kriterijaus, kurio tokiems atvejais reikalauja laikytis Teisingumo Teismas, ribas. Komisija teisi teigdama, kad byloje *Pinckney* įtvirtintos teismo praktikos taikymas nagrinėjamu atveju yra susijęs su didele rizika būtų nagrinėjamam teismui peržengti jam suteiktos jurisdikcijos ribas.

43. Be to, minėtos byloje *Pinckney* įtvirtintos teismo praktikos taikymas nagrinėjamai bylai, mano nuomone, abiem proceso šalims sukeltų teisinio nesaugumo jausmą. Ieškovei būtų visiškai neaišku, kokia bus proceso, per kurį negalima patikrinti kriterijų, kuriais nustatomos būtų nagrinėjamą teismo jurisdikcijos ribos, baigtis. Sudėtingoje situacijoje atsidurtų ir atsakovas, kuriam tektų dalyvauti gausybėje teismo procesų įvairiose valstybėse narėse, kur atsirado žala, kurios vieta kinta, arba vienoje valstybėje, tačiau nesant jokio aiškumo dėl kiekvieno teismo jurisdikcijos ribų. Manau, kad toks rezultatas nesuderinamas ne tik su bendraisiais Reglamento Nr. 44/2001 tikslais, bet ir su specialiaisiais 5 straipsnio 3 dalyje numatytos specialios jurisdikcijos tikslais.

44. Iš tiesų iš Reglamento Nr. 44/2001 ir Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad 5 straipsnio 3 dalies tikslas yra nustatyti teismą, kuri būtų „arti“ svarbių bylos aplinkybių²⁵. Toks „artumas“ leidžia teismui geriau išnagrinėti ieškovės reikalavimus ir atsakovės gynybos argumentus. Tačiau šis „artumas“ netenka prasmės, kai dėl kintančio žalos vietos pobūdžio remiantis faktinėmis aplinkybėmis tokios žalos negalima nustatyti pasitelkus numatytus įrodinėjimo būdus. Be to, būtų įmanoma nustatyti tik patirtos žalos dalį, tad teismas negalėtų nustatyti visos žalos ir dėl to taptų sunkiau įvertinti visas nagrinėjamos bylos aplinkybes. Taigi pranašumas, kurį turi teismas, „būti arti bylos aplinkybių“, išnyksta, o kartu naudą praranda ir Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalis.

24 — Žr. Reglamento Nr. 44/2001 12 konstatuojamąją dalį ir, be kita ko, Sprendimo *Wintersteiger* (EU:C:2012:220) 27–31 punktus.

25 — Žr. Reglamento Nr. 44/2001 12 konstatuojamąją dalį.

45. Tokiomis aplinkybėmis, kai autoriaus turtinėms teisėms internete padaroma žala, kurios vieta kinta, manau, kad geriausia būtų atvesti galimybę kreiptis į teismus toje valstybėje, kur atsirado žala, o jurisdikciją, bent jau tą, kuri numatyta minėto reglamento 5 straipsnio 3 dalyje, suteikti tik tos valstybės, kurioje įvyko žalą sukėlusis įvykis, teismams. Be to, tokiu pasirinkimu jokių būdu neatmetama jurisdikcija, nustatyta reglamento 2 straipsnyje, pagal kurią taip pat galima kreiptis ir į tos valstybės nars, kurioje gyvena atsakovas, teismus. Nors daugeliu atveju abu kriterijai lemia tą pačią jurisdikciją (taip yra ir nagrinėjamu atveju), taip bus ne visada.

46. Akivaizdu, kad tokio viešo paskelbimo atveju, kai žalą sukelianti veikla vykdoma vienoje valstybėje narėje ir yra aiškiai ir neginčijamai nukreipta į kitą ar kitas valstybes nars, galima būtų diskutuoti apie galimybę patikslinti ar papildyti mano ką tik pateiktą išvadą²⁶. Tačiau, kaip nurodžiau šios išvados 2 punkte, tai nėra atvejis, dėl kurio *Handelsgericht Wien* kreipėsi pradėdamas šį procesą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, nes nustatyta, kad atsakovė niekada nesiekė paskelbimo, dėl kurio kilo ginčas, nukreipti į Austriją. Taigi manau, kad nereikia pateikti nuomonės dėl sąsajos kriterijaus tokiu atveju, kai veikla nukreipta į kitą ar kitas valstybes nars.

47. Tad Teisingumo Teismui siūlau nuspręsti, kad, esant aplinkybėms, kaip nagrinėjamoje byloje, kai, pažeidžiant autoriaus turtinę teisę, ieškovė internete patyrė žalą, kurios vieta kinta, pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalį jurisdikcija būtų suteikta teismams, kurių teritorijoje įvyko žalą sukėlusis įvykis.

VI – Išvada

48. Todėl siūlau Teisingumo Teismui į *Handelsgericht Wien* pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

„2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 5 straipsnio 3 dalis aiškintina taip: byloje dėl autorių teisėms gretutinių teisių internete pažeidimo, dėl kurio atsirado žala, kurios vieta kinta, ir kai jos neįmanoma tiksliai teritoriškai apibrėžti remiantis patikimais įrodomąją galią turinčiais kriterijais, jurisdikcija suteikiama teismams, kurių teritorijoje įvyko žalą sukėlusis įvykis.“

26 — Taip pat galima būtų kelti klausimą, ar byloje *Pinckney* suformuota praktika taikytina tarpvalstybiniam autoriaus neturtinės teisės pažeidimui. Šiuo klausimu žr. A. Kur „Conflict of laws in Intellectual Property“, *The CLIP Principles and Commentary*, Oksfordas, OUP, 2013, p. 2:203.C10.